

Огляд законодавства

Огляд законодавства з питань внутрішнього переміщення, підготовлений
УВКБ ООН | Січень 2021

Набули чинності

- Нормативне регулювання дій із протидії поширенню COVID-19 в Україні

Проекти

- Соціальний захист заручників та осіб, потерпілих від терористичного акту
- Іноземне громадянство (підданство) у законодавстві України

Інші події

- Річний звіт Мінреінтеграції за 2020 рік
- Рішення Європейського суду з прав людини щодо прийнятності міждержавної заяви України проти Російської Федерації

Набули чинності

Нормативне регулювання дій із протидії поширенню COVID-19 в Україні

5 січня 2021 року Уряд України ухвалив Постанову #9¹ що вносить зміни до Постанови #1236² від 9 грудня 2020 року про карантинні та обмежувальні заходи³ з протидії подальшому поширенню COVID-19 в Україні. Уряд дозволив мешканцям непідконтрольних уряду територій (НКТ) Донецької та Луганської областей та Криму припиняти проходження самоізоляції або обсервації⁴ на контрольованій території (КТ) у разі отримання позитивного результату тесту на антитіла до COVID. Ці експрес-тести будуть доступні на контрольних пунктах в'їзду-виїзду (КПВВ) на лінії розмежування та адміністративному кордоні з Кримом. Тестування має бути безкоштовним.

Це рішення може позитивно вплинути на свободу пересування через лінію розмежування та адміністративний кордон з Кримом. Безкоштовне тестування може дозволити більшій кількості вразливих осіб відвідати КТ з короткостроковою метою, в тому числі, доступу до державних послуг та виплат. Водночас, тестування має проводитися в спеціально облаштованих та захищених місцях. Вони повинні бути створені адміністраціями Донецької, Луганської та Херсонської областей спільно з державним підприємством "Реінтеграція та відновлення", яке відповідає за облаштування КПВВ. У

¹ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-9-grudnya-2020-r-t50120>

² Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vstanovlennya-karantynu-ta-zaprovadzhennya-obmezhuvalnih-protiepidemichnih-zahodiv-1236-091220>

³ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за грудень 2020 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2021/01/2020-12-Legislative-Update_UKR.pdf

⁴ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Оглядах законодавства, підготовлених УВКБ ООН, за березень-вересень 2020 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.unhcr.org/ua/resources>

зв'язку з цим, запровадження процедури тестування може відбуватися із затримками⁵. Більше того, кількість експрес-тестів на антитіла на КПВВ⁶ є недостатньою для всіх осіб, які перетинають лінію розмежування або адміністративний кордон з Кримом. Ці тести доступні лише для тих осіб, які встановили⁷ мобільний застосунок «Дій вдома», куди завантажуються результати тестів⁸. Якщо тест підтверджує відсутність захворювання, самоізоляція має бути скасована протягом 1-2 днів після передачі даних до застосунку через Центр громадського здоров'я України, що здійснює обробку цих даних⁹. УВКБ ООН відзначає, що це не завжди функціонує безперешкодно¹⁰. Діти віком до 12 років звільняються¹¹ від експрес-тестування. Завантаження мобільного застосунку «Дій вдома» залишається передумовою для відвідування КТ. Раніше УВКБ ООН висловлювало занепокоєння¹² щодо найбільш вразливих груп, пересування яких є обмеженими через цю вимогу. Водночас, збільшення кількості людей, які мають намір перетнути лінію розмежування чи адміністративний кордон з Кримом, може призвести до збільшення черг, коли робота КПВВ буде повністю відновлена.

Проекти

Соціальний захист заручників та осіб, потерпілих від терористичного акту

11 січня 2021 року, народні депутати зареєстрували **законопроект #4579**¹³ про внесення змін до Законів про боротьбу з тероризмом¹⁴ та забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України¹⁵. Автори пропонують розширити можливості надання компенсації особам, постраждалим від терористичного акту¹⁶ ("постраждалі особи"). Це стосується громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які мають посвідки на постійне проживання в Україні. Особи, позбавлені особистої свободи на НКТ Донецької та Луганської областей, в Криму чи Російській

⁵ Це ситуація, що виникла на КПВВ Чаплинка. Тим, хто перетинає адміністративний кордон з Кримом, рекомендують звертатися за послугами з тестування на КПВВ Каланчак. За спостереженнями партнера УВКБ ООН ГО «Десяте квітня». Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн на Фейсбуці (українською мовою): https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1456232144551781&id=100004950272603

⁶ Це ситуація, що виникла на КПВВ Новоотроїцьке. Повний текст новини знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою):

<https://freeradio.com.ua/na-kpvv-novotroitske-u-p-iatnytsiu-ekspres-testy-na-covid-19-zroblyly-ne-vsimg-okhochym/> ма <https://f2p.org.ua/ekspres-testy-kovid-vystachylo-ne-vsimg/>

⁷ Кожна особа надає свій номер телефону, до якого прив'язаний застосунок «Дій вдома», та паспортні дані. За спостереженнями УВКБ ООН на КПВВ Новоотроїцьке. За спостереженнями партнера УВКБ ООН БФ «Право на захист». Повний текст новини знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://f2p.org.ua/eksprestesty-na-kovid-zavylyysya-na-kpvv-novotroyicze-ta-chy-pracyuyut-vony/> За спостереженнями партнера УВКБ ООН ГО «Десяте квітня». Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн на Фейсбуці (українською мовою):

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1456232144551781&id=100004950272603

⁸ За спостереженнями Донецької обласної державної адміністрації. Повний текст новини знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://dn.gov.ua/ua/galleries/chvert-sotni-lyudej-zrobili-testi-na-covid-19-na-kpvv-novotroyicke>

⁹ За спостереженнями УВКБ ООН на КПВВ Новоотроїцьке станом на 29 січня 2021 року. За спостереженнями партнера УВКБ ООН ГО «Десяте квітня». Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн на Фейсбуці (українською мовою):

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1456232144551781&id=100004950272603

¹⁰ Станом на 29 січня 2021 року, за спостереженнями УВКБ ООН, особи не могли пройти процедуру підтвердження своєї особи в застосунку протягом 2 годин. Система не приймала код авторизації.

¹¹ За спостереженнями партнера УВКБ ООН ГО «Десяте квітня». Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн на Фейсбуці (українською мовою): https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1456232144551781&id=100004950272603

¹² Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за травень-червень 2020 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2020/07/2020-05-06-Legislative-Update_ukr.pdf

¹³ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70807

¹⁴ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>

¹⁵ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>

¹⁶ Стаття 1 Закону про боротьбу з тероризмом визначає «терористичний акт» як злочинне діяння у формі застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, відповідальність за які передбачена **статтею 258** Кримінального кодексу України. У разі, коли терористична діяльність супроводжується вчиненням злочинів, передбачених **статтями 112, 147, 258-260, 443, 444**, а також іншими статтями Кримінального кодексу України, відповідальність за їх вчинення настає відповідно до Кримінального кодексу України.

Федерації, включені до переліку потенційних отримувачів допомоги. Якщо постраждала особа померла, члени її сім'ї також мають право на компенсацію. Якщо приватна власність була пошкоджена або знищена внаслідок терористичного акту, за неї також може бути надана компенсація.

Основним видом компенсації є одноразова фінансова допомога, що може бути надана постраждалій особі або членам її сім'ї у разі її смерті. Кабінет Міністрів має визначити розмір компенсації, але він не має бути меншим, ніж 100 000 грн для постраждалої особи¹⁷ та 50 000 грн для членів її сім'ї. Інші види допомоги включають в себе соціальну реабілітацію¹⁸ та медичну допомогу. Постраждалі особи також мають право на отримання тимчасового житла строком на один рік за умови сплати комунальних послуг. Для багатодітних сімей, літніх осіб та осіб з інвалідністю термін перебування у тимчасовому житлі може бути подовжено. Нормативно-правове регулювання питань надання тимчасового житла для постраждалих осіб потребує розробки.

Для отримання фінансової допомоги постраждалі особи мають звернутися до органів соціального захисту населення за отриманням компенсації¹⁹ протягом двох років після вчинення терористичного акту або завершення антитерористичної операції. Члени сім'ї померлих постраждалих осіб можуть звернутися за отриманням компенсації протягом року після смерті постраждалої особи²⁰.

Законопроектом пропонуються умови, за яких компенсація не надаватиметься:

- постраждала особа отримує соціальні та/або страхові виплат у розмірі, еквівалентному розміру грошової допомоги;
- шкода, заподіяна внаслідок терористичного акту, була повністю відшкодована особою, яка його вчинила, або її близькими родичами, або членами її сім'ї;
- заявник(ця) подав(ла) недостовірні відомості;
- заподіяння особі шкоди внаслідок терористичного акту викликано її участю в здійсненні такого акту;
- вчинення особою дій, які були спрямовані, сприяли та/або сприяють тимчасовій окупації²¹ частини території України, забезпеченню та підтримці діяльності незаконних органів (посадових осіб), створених на тимчасово окупованій території, незаконних збройних формувань та/чи будь-яких інших органів та формувань на такій території, порушенню прав та свобод людини та громадянина, норм міжнародного гуманітарного права;
- самогубства (крім випадку доведення особи до самогубства, який доведений судом).

У разі прийняття, законопроект може посилити надання допомоги особам, потерпілим від терористичного акту. До Державного бюджету необхідно буде внести відповідні зміни. Оскільки фонд житла для тимчасового проживання є дуже обмеженим по всій території України, забезпечення доступу до нього може бути складним

¹⁷ Розмір може бути збільшено якщо терористичний акт призвів до інвалідності або серйозної шкоди здоров'ю.

¹⁸ Соціальна реабілітація буде профінансована з Державного Бюджету. Уряд має розробити порядок її надання.

¹⁹ Цей перелік включає в себе витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань або інший документ, що підтверджує факт позбавлення особистої свободи; інші процесуальні документи, що підтверджують статус особи як потерпілої від терористичного акту; виписку з медичних документів, що підтверджує надання шкоди здоров'ю внаслідок вчинення терористичного акту.

²⁰ Дати вчинення терористичного акту та завершення АТО не застосовуються до подання таких заяв.

²¹ Дана термінологія є цитатою з офіційного нормативно-правового акту і не відображає позицію УВКБ ООН.

Іноземне громадянство (підданство) у законодавстві України

25 січня 2021 року, народні депутати зареєстрували [законопроект #4640](#)²² про внесення змін до деяких законів щодо збереження іноземного громадянства (підданства). В той час, як проектом в основному пропонується заборонити громадянам України, які мають іноземне громадянство (підданство), працювати на державній службі, він також містить пропозиції щодо внесення змін до Закону про громадянство України. Автори пропонують виключити усі положення щодо біженців та шукачів притулку, які подають документи на отримання громадянства України. Натомість вони пропонують уніфікувати підходи для всіх іноземців та осіб без громадянства, запроваджуючи єдину процедуру звернення за отриманням громадянства України. У разі прийняття законопроекту, це може створити ризики для біженців та шукачів притулку, оскільки окремі положення, пов'язані з їх статусом, втратять свою чинність. Наприклад, зараз вони не зобов'язані повертати закордонний паспорт відповідній державі після отримання громадянства України. Якщо ця норма втратить чинність, це створить загрозу для особистої безпеки біженців та шукачів притулку, оскільки вони були змушені покинути свої домівки через конфлікт та переслідування.

Інші події

Річний звіт Мінреінтеграції за 2020 рік

18 січня 2021 року Мінреінтеграції опублікувало²³ [Річний звіт за 2020 рік](#)²⁴, підсумувавши основні результати своїх активностей, зокрема:

- за підтримки міжнародних організацій, Міністерство відкрило сервісні хаби на КПВВ Щастя та Новотроїцьке, де особи, які перетинають лінію розмежування, у майбутньому матимуть змогу отримати до 88 адміністративних та соціальних послуг.
- Міністерство сприяло внесенню до відповідних постанов підстав гуманітарного характеру²⁵ для перетину лінії розмежування та адміністративного кордону з Кримом, коли пропускна спроможність КПВВ є обмеженою або перетин заборонено у зв'язку з надзвичайними ситуаціями.
- Міністерство сприяло удосконаленню та реалізації процедури компенсації²⁶ за житло, зруйноване внаслідок бойових дій на сході.
- Міністерство також сприяло процесу ратифікації угоди²⁷ між Кабінетом Міністрів України та Урядом Німеччини про фінансове співробітництво, спрямоване на пошук житлових рішень для ВПО.

²² Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70895

²³ Повний текст новини знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://mtot.gov.ua/ua/opublikovano-zvit-dijalnosti-minreintegracii-u-2020-roci?fbclid=IwAR1q71dzAHFG3-ZxIIcWkJK-BmpTsjoe8nunrNDRCC0bFo3dZk344dXOqPM>

²⁴ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://mtot.gov.ua/files/uploads/Od421660-5976-11eb-896b-d186b68f9734.pdf>

²⁵ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за листопад 2020 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2020/12/2020-11-Legislative-Update_UKR.pdf

²⁶ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Огляді законодавства, підготовленому УВКБ ООН, за вересень 2020 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2020/11/2020-09-Legislative-Update_%D1%83%D0%BA%D1%80-1.pdf

²⁷ Дивіться, будь ласка, більше деталей в Оглядах законодавства, підготовлених УВКБ ООН, за квітень, вересень, листопад та грудень 2020 року у вільному доступі онлайн (українською мовою): <https://www.unhcr.org/ua/resources>

Рішення Європейського суду з прав людини щодо прийнятності міждержавної заяви України проти Російської Федерації

14 січня 2021 року Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ) прийняв рішення²⁸ по справі *Україна проти Росії (щодо Криму)* щодо прийнятності міждержавної заяви. Справа стосується заяв України щодо можливої «адміністративної практики» щодо порушень Європейської конвенції з прав людини Російською Федерацією в Криму. Суд визнав можливі порушення прав людини, вчинені Росією в Криму, у відповідний період, зокрема, з 27 лютого 2014 року по 26 серпня 2015 року, прийнятними. ЄСПЛ продовжить розгляд справи по суті.

КОНТАКТИ

Ел.пошта: ukrki@unhcr.org, Тел: +38 044 288-9710

ПОСИЛАННЯ

УВКБ ООН в Україні: <https://www.unhcr.org/ua/> - Twitter: www.twitter.com/UNHCRUkraine

Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv - Flickr: www.flickr.com/photos/unhcr_ukraine

²⁸ Повний текст знаходиться у вільному доступі онлайн: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-207622"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)